

Selâmın Büyüklüğü ve Fazileti

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَلْيَقُلْ: الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي رَدَّ فِيْنَا أَرْوَاحَنَا بَعْدَ إِذْ كُنَّا أَمْوَاتًا.

*İzâ kâme ehadükümmin menâmihi fe'l-
yekul: Elhamdülillahillezî radde fînâ
ervâhanâ ba'de iz künnâ emvâten.*

Şimdi insana [sabah uyanınca] ilk düşen
vazife;

“Elhamdülillah, bu ölü hayattan beni, bizi
diri hayata nail etti.” [demektir.]

Radde fînâ ervâhanâ. “Bir an evvel ölü gi-
biyken, şimdi bizim ruhumuzun bize iadesi;
hayatımızı yeniledik ve taze bir hayata kavuş-
tuk.”

Onun için bize ilk [uyanınca] lazım olan
şey elhamdülillah demek. Onun için uyandı-
ğımız vakitte bunu böyle beller de *elhamdülil-
lahillezî radde fînâ ervâhanâ ba'de iz künnâ
emvâten* demek vazifemiz oluyor.

إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنَ الْمَجْلِسِ فَلْيُسَلِّمْ، فَإِنَّهُ
يُكْتَبُ لَهُ أَلْفُ حَسَنَةٍ، وَيُقْضَى لَهُ أَلْفُ حَاجَةٍ،
¹ وَيَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

İzâ kâme ahedüküm mine'l-meclisi fe'l-yüsellim. Fe-innehû yüktebü lehû elfü hasenetin ve yükzâ lehû elfü hâcetin ve yehrucu min zünûbihî ke-yevmi veledethü ümmühû.

Bak bak şu Allahu Teâlâ'nın bize olan lütuflarına, ikramlarına. Oturuyoruz şimdi, millet burada muhabbete toplandık, ben evime gitmek istiyorum. Giderken *esselamu aleykum* de, bu selamı ver evine öyle git.

Fe-innehû yüktebü lehû elfü hasenetin.

[Bir iyiliğe] bire 10 var ya; burada bire bin [sevap].

“Allahü Teâla bir selama bin tane sevap veriyor.” *Elfü hasenetin.* “Bin hasene.”

Faziletin büyüklüğüne bakın. Kardeşlerimizin birbirlerine yaptığı duanın mükâfatı.

¹ Ramuz, 775.

Ve yükzâ lehû elfü hâcetin. “Bin haceti de kaza olunur.” diyor.

Bu bin sevaptan başka bin de haceti reva olur.

Daha?

Ve yehrucu min zünûbihî ke-yevmi veldethü ümmühû. “Anasından doğduğu gün gibi günahlardan sıyrılır.”

Bu selamın elimizden gitmesi bizim için bir cezadır. Kıymetini bilmeyince elimizden alınıp; günaydın, akşam aydın, sabah aydın [selamın yerine aldı.] Bunlar beşerin uydurdıkları laflardır. Allahu Teâlâ kitabında bize:

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا.

İzâ huyyitüm bi-tahiyyetin fe-hayyû bi-ahsene minhâ.

Allah *celle ve alâ*'nın ve resûlu lisanıyla bize bildirdiği *esselamu aleyküm*. Evdeyken de odanıza giderken “esselamu aleyküm” der gi-

² 4/Nisa, 86.

rersiniz; çıkarken de “Allahaısmarladık” yerine “esselamü aleyküm” der öyle çıkarınız. Allah’a ısmarladığınız yerine [selam ver.] Allah’a ısmarlayınca sevap yok onu biz söylüyoruz. Burada öğretilen sözden dolayı söylediğimizden dolayı bin mükâfat [veriliyor], bin hacet görülüyor, günahlarımız da mağfireti ilahiyeye mazhar oluyor.

إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السَّجْدَةَ، فَسَجَدَ اعْتَزَلَ الشَّيْطَانُ
يَبْكِي، يَقُولُ: يَا وَيْلَهُ، أُمِرَ ابْنُ آدَمَ بِالسُّجُودِ،
فَسَجَدَ فَلَهُ الْجَنَّةُ، وَأُمِرْتُ بِالسُّجُودِ فَعَصَيْتُ
فَلِيَ النَّارُ.³

İzâ karâe ibnü âdeme's-secdete fe-secede i'tezele's-şeytânü yebkî yekûlü: yâ vey-lehü! Ümira ibnü âdeme bi's-sücûdi fe-secede fe-lehü'l-cennetü. Ve ümirtü bi's-sücûdi fe-aseytü fe-liye'n-nâru.

Kur'an okuyoruz dersin arkasında ya. Kur'an'da 14 tane secde var, bakıyoruz da ancak 3-5 kişi secdeyi ya yapıyor ya yapmıyor. Bu

³ Ramuz, 776.

geriye kalan secdeleri ya okuyucular bunun secde olduğundan farkına varmıyorlar. Halbuki secde denilen bir kelime var, [secde ayetinin] yanı başında “burada secde edilecektir” diyerekten bir işaret var.

Tabi okuyan adamın onu herhalde bilmesi lazım. Ona karşı derhal secdesini yapması lazım. Bak derhal yaparsa mükafatı büyük olur. Okuduktan sonra biraz bırakırsa borcunu ödemiş olur.

İzâ karâe ibnü âdeme's-secdete fe-secede. “Bir insan secde ayetini okudu, kalktı secdesini yaptı.” *İ'tezele's-şeytânü yebkî.* “Şeytan ağlaya ağlaya uzaklaşır.” *Yekûlü yâ veyleh! Ümira ibnü âdeme bi's-sücûdi fe-secede.* “İnsanoğlu secde ile emrolundu, yaptı.” *Fe-lehü'l-cennetü.* “Cennette nail oldu.” *Ve ümirtü bi's-sücûdi.* “Ben de emrolundum ama...” *Fe-aseytü.* “Yapmadım bu secdeyi.” *Fe-liye'n-nâru.* “Şeytan kendi kendine nedametler pişmanlıklar gösterirmiş.”

Sonra da yapılır da, sonra yapılanla öndeki vakti ile yaptığın arasında sevap cihetinden farklı olur.

إِذَا قَرَأَ الْقَارِئُ فَأَخْطَأَ، أَوْ لَحَنَ أَوْ كَانَ أَعْجَمِيًّا،
كَتَبَهُ الْمَلَكُ كَمَا أَنْزَلَ⁴

İzâ kare'l-kâriu fe-ahtae ev lehane ev kâne a'cemiyyen ketebühü'l-melekü kemâ ün-zile.

Kur'ân-ı Azîmüŝŝan'ı öğrenmeye çalışıyoruz fakat biz Arap olmadığımız için, hatta Arapta da hasıl olur bu, tam manası ile okuyamayız. Okuyamadığımızdan dolayı hele acemi olursa çok yanlışlı olur ekseriyetle.

“Böyle [okurken] hata ediyor.” *Ev lehane.*
“Yahut okurken lahn ile okuyor, o da hatalı.”

Mesela, [Okurken] *Elhâmdûû lillâhî rabbî...* [diye uzatarak] aralara harfler sokuyor, yapamıyor, beceremiyor.

Ev kâne a'cemiyyen. “Veya bizim gibi a'cemi bir insan.” *Ketebühü'l-melekü kemâ ün-zile.* “Melek onu inzal olunduğu gibi yazar.”

⁴ Ramuz,777.

Senin ağzındaki okuduğun yanlılık gibi yazmaz. Bu da Allah'ın bir lütfu demek bize. Okuyor okuyor yapamıyoruz işte.

إِذَا قَرَأَ الرَّجُلُ الْقُرْآنَ، وَتَفَقَّهَ فِي الدِّينِ، ثُمَّ أَتَى
بَابَ السُّلْطَانِ تَمَلُّقًا إِلَيْهِ، وَطَمَعًا لِمَا فِي يَدِهِ
خَاضَ بِقَدْرِ خُطَاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ.⁵

İzâ karâe'r-racülü'l-kur'âne ve tefekkahe fi'd-dîni sümme etâ bâbe's-sultâni temellükan ileyhi ve tame'an limâ fî yedihî hâda bi-kadri hutâhü fî nâri cehenneme.

“Kur'an'ı öğrendi âlim oldu. Âlim oldu ama dünyalık da lazım; gideyim de şu sultana, hükümdara biraz anlatalım derdimizi de bize biraz aylık bağlasın yahut bir şey versin, bir ikramda bulunsun.” *Sümme etâ bâbe's-sultâni temellükan ileyhi.* “İşte bir sultanın karşısına gidince onu biraz methetmek lazım ki birşey versin. Onu metehedince.” *Ve tame'an limâ fî yedihî.* “Onun elindekilere tamah ile.” *Hâda bi-kadri hutâhü fî nâri cehenneme.* “Attığı

⁵ Ramuz, 778.

adımlar ne kadarsa cehenneme o kadar yakın olur.”

Çünkü âlim sultana gitmez, sultanın âlimin ayağına gelmesi lazım. Hükümdarların âlimin ayağına gelmesi lazım. Âlimler ne zamanki sultanın ayağına giderlerse, gittikleri attıkları adım kadar *fî nâri cehenneme*. “Cehenneme yaklaşır olurlar.”

Allah korusun.

إِذَا قَرَأْتُمْ ﴿الْحَمْدُ﴾ فَاقْرَأُوا: ﴿بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾، فَإِنَّهَا أُمُّ الْقُرْآنِ وَأُمُّ
الْكِتَابِ وَالسَّبْعُ الْمَثَانِي، وَ﴿بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ إِحْدَى آيَاتِهَا.

İzâ kara'tüm el-hamde fe'kraû bismillahirrahmanirrahim. Fe-innehâ ümmü'l-kur'âni ve ümmü'l-kitâbi ve's-seb'ü'l-mesânî. Ve bismillahirrahmanirrahim ihdâ âyâtihâ.

⁶ Ramuz, 779.

Elham okuyacağız, sûreyi. Ama elhamdü-lillah biz hep alışmışızdır da okuyacağımız vakit *eûzü-besmele* çekeriz ondan sonra okuruz.

İzâ kara'tüm el-hamdü fe'kraû bismillahirrahmanirrahim. “Besmele çekmeden *Elham*'ı okumayın. Evvela, *bismillahirrahmanirrahim*, arkasından *Elhamdülillahi rabbi'l-âlemîn* [deyiniz].” *Fe-innehâ ümmü'l-kur'âni.* “Fâtiha bütün Kur'an'ın anası.” *Ve ümmü'l-kitâbi.* “Ana kitaptır.” *Ve's-seb'ü'l-mesânî.* “Tek olması lazım.” *Ve bismillahirrahmanirrahim ihdâ âyâtihâ.* “Bismillah *Elham* âyetlerinin birisidir.”

Yedi tanedir bunlar. Yedisinden birisi *bismillah*; altı tane de *Elham*'dan katar yediye getiririz.

Bizimkinde [hanefi mezhebinde] ayrı tabii.

إِذَا قُرِّبَ لِأَحَدِكُمْ طَعَامُهُ، وَفِي رِجْلَيْهِ نَعْلَانِ،
فَلْيَنْزِعْ نَعْلَيْهِ، فَإِنَّهُ أَرْوَحُ لِلْقَدَمَيْنِ، وَهُوَ مِنْ
السُّنَّةِ.

*İzâ kurribe li-ehadiküm ta'âmuhû ve fî
ricleyhi na'lâni. Fe'l-yenzi' na'leyhi fe-in-
nehû ervâhu li'l-kademeyni ve hüve mine's-
sünneti.*⁷

Burada bir işaret olsa gerek.

“Yemek yemeye taâm geldi, hazırlandı, önünüze kondu. Sizin önünüze yemek geldiği vakitte ayağınızda ayakkabılarınız var. Ayakkabılarınızı çıkarın da öyle yemeğinizi yiyin.”

Hani ayakkabılarla beraber oturmayın. Tabii ayakkabı ile oturunca masalarda olduğu zaman adamın ayağında ayakkabının zararı olmaz. Demek ki yemek yerken masada değil de yerde yiyin, yerde oturduğunuz vakitte de ayakkabılarınızı ayağınızdan çıkarın öyle oturun.

⁷ Ramuz, 780.

Ve hüve mine's-sünneti. “Bu da sünnettendir.”

Hani bizim bu kabahatlerimiz çok ya, kabahatlerimizden birisi de bu Avrupa adâtı ananesine uyup da böyle masalarda müreffeh bir şekilde yemek yemek âdeti sünnete muhaliftir. Sünnete muhalif olunca mekruh olur. Bizim analarımızdan babalarımızdan gördüğümüz hep, sofraya yayılır, tek bir sini koyulur ortaya, hepimiz birlikte otururuz sofraya. Babamız dedemiz başlar biz de arkasından *bismillahirrahmanirrahim* diye başlarız. Biz öyle büyüdük.

إِذَا قُرِبَ إِلَى أَحَدِكُمْ طَعَامٌ وَهُوَ صَائِمٌ، فَلْيَقُلْ:
بِسْمِ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ. اللَّهُمَّ لَكَ صُومْتُ، وَعَلَى
رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ. سُبْحَانَكَ
وَبِحَمْدِكَ. تَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

İzâ kurribe ilâ ehadiküm ta'âmun fe-hüve sâimün. Fe'l-yekul bismillah, velhamdülillah, Allahümme leke sümtü ve alâ rizkike eftartü.

*Ve aleyke tevekkeltü sübhâneke ve bi-hamdike tekabbel minnî inneke ente's-semî'ul-alîmü.*⁸

Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*; “*Bismillah, velhamdülillah, Allahümme leke sümtü ve alâ rizkike eftartü. Ve aleyke tevekkeltü sübhâneke ve bi-hamdike tekabbel minnî inneke ente's-semî'ul-alîmü.*” duasını öğretmiştir. Oruçlu olduğumuz vakitte yemek yediğimiz vakitte bu duayı okumamız lazım. Gerek Ramazan'da gerek Ramazan dışında oruçlu olduğumuz halde böyle bir ikrama uğrarsak böyle dua etmek lazım.

Bismillah, velhamdülillah, Allahümme leke sümtü ve bike âmentü ve aleyke tevekkeltü ve alâ rizkike eftartü. Biz bunu öğrenmişiz ama burada da başka türlü.

Allahümme leke sümtü ve alâ rizkike eftartü ve aleyke tevekkeltü sübhâneke ve bi-hamdike. Gene burada da bir tesbih, bir tahmid yapıyor. *Tekabbel minnî.* “Benden kabul et bu orucu da.” *Inneke ente's-semî'ul-alîmü.*

⁸ Ramuz, 781.

“Çünkü sen görücüsün, aynı zamanda bilicisin de.”

Bu iki söz çok mühimdir. Biz Allahu Teâlâ'yı her hareketimizi bilen, her hareketimizi işiten olarak kabul ederiz. Küçükken okuduğumuz dersin şeysi, Allah *celle ve alâ* kara karıncanın kara taşın üzerinde, kara taşta kara karıncanın gezdiğini gören Allah. Onun ayağının tıkırtısını duyan Allah. Yani bizim için Kur'an'da daima *ya'lem'u-sırra ve ahfâ* [geçer.]⁹ Bunları da bilen Allah, esrarımızı da bilen Allah. Bu dünyaya gelmeden evvel halimizi bilen Allah.

“Sen öylesin Allah'sın ki hem Semî'sin, hem Alîm'sin.”

Bu itikat ne zaman içimize yerleşirse işte tam müslüman o zaman oluruz. Bunu biliyoruz ama gene fenalıkları yaparken unutuveriyoruz.

Allah cümlemizi affetsin. Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin. Her zaman hıfz u himayesinden bizi zerre miktar ayırmasın.

⁹ 20/Tâhâ, 7.

Son nefeste de cümlemize hüsn ü hâtimeler nasip edip, buyurun: *Eşhedü enla ilahe illallah ve eşhedü enne muhammeden abduhu ve resulühü* sözünü söylemeyi cümlemize nasip etsin inşaallah.

Mehmed Zahid KOTKU
23 Şevvâl 1389 / 01.01.1970

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

